

Nincs menedék

Tájékoztató a nagykövetségi rendszerről

2023. június 20.

A Magyar Helsinki Bizottság (MHB)
tájékoztatója

A magyar menekültügyi rendszer működését 2020. májusában gyakorlatilag felfüggesztették. Sem a jogi keretrendszer, sem annak végrehajtása nem biztosítja a hatékony hozzáférést a menekültügyi eljáráshoz, ezáltal kiüresedik a menedékhez való jog. Ebben a tájékoztatóban beszámolunk a Magyar Helsinki Bizottság (MHB) által képviselt azon ügyfelek bírósági küzdelmeiről, akik beadták a menekültügyi eljárás megkezdéséhez szükséges szándéknyilatkozatot a belgrádi magyar nagykövetségen, de kérelmeiket elutasították. Jelenlegi tájékoztatónkat a két korábbi, angol nyelven elérhetővel együtt célszerű elolvasni: [No access to asylum for 18 months - Hungary's dysfunctional embassy system in theory and practice](#) és [No access to asylum on the territory since 27 May 2020](#).

A kormány 2020. május 26-án vezette be az úgynevezett nagykövetségi eljárást. Ennek értelmében egy menedékkérőnek a magyarországi menedékkérelm beadásához először a belgrádi vagy kijevei magyar nagykövetségen kell benyújtania az úgynevezett „menedékkérelm benyújtására irányuló szándéknyilatkozatot”, amelyet viszont az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF) bírál el. Amennyiben a döntés pozitív, akkor a menedékkérő beutazhat Magyarországra, hogy formálisan is menedékkérelmet nyújtson be. A beutazás elutasítása esetén a kérelmezőt pusztán egy nehezen érthető, bonyolult megfogalmazású e-mailben értesítik erről, anélkül, hogy megjelölnék az elutasítás tényszerű indoklását és jogalapját:

Dear [REDACTED]

Please be informed, that the National Directorate-General for Aliens Policing did not make a suggestion to issue a single entry travel document entitling its holder to travel to Hungary in order to submit an asylum application.

The Consulate cannot provide further information regarding the handling of the *declaration of intent*.

Sincerely,

Konzuli Osztály/Consular Section
Magyarország Nagykövetsége, Belgrád
Embassy of Hungary in Belgrade

Tisztelt [REDACTED]

Tájékoztatom, hogy az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság nem tett javaslatot az egyszeri utazásra jogosító okmány menedékkérelm benyújtása céljából történő kiállítására.

A konzulátus a szándéknyilatkozat feldolgozásával kapcsolatban nem tud további információt adni.

Tisztelettel:

Konzuli Osztály/Consular Section
Magyarország Nagykövetsége, Belgrád
Embassy of Hungary in Belgrade

Noha a rendszer bevezetésétől 2022. végéig összesen 783 esetben kértek időpontot szándéknyilatkozat benyújtására, csak 97 ügyben adott erre lehetőséget a nagykövetség. Az elmúlt három évben mindössze 16 ügyben léphettek be így menedékkérők Magyarországra, és nyújthattak be menedékkérelmet.

Egy esetben például az OIF egy olyan egyedülálló afgán nő szándéknyilatkozatát utasította el, akinek hazájából a szélsőséges iszlamista tálibok hatalomátvétele, egy harmadik országból pedig párkapcsolaton belüli erőszak miatt kellett elmenekülnie. Mivel a hatóság nem indokolta az elutasító döntést, a nő és családja egy rendkívül bizonytalan helyzetbe került.

Eközben a rendőrség csak 2022-ben több mint 150 000 visszakényszerítést hajtott végre, vagyis ennyi esetben dobott vissza Szerbiába menekülőket anélkül, hogy meghallgatták volna az embereket, mielőtt menekülnek, és miért van szükségük Magyarországra, és így az Európai Unió védelmére. A visszakényszerítések közben sokszor bántalmazták is az egyenruhások a menekülőket – köztük nem egy esetben gyerekeket is. A menekültügyi rendszer leépítése és a szándékosan hozzáférhetetlen nagykövetségi rendszer közös hatása, hogy a menekülőket veszélyes, illegális eszközökre kényszeríti, végső soron így a magyar állam maga löki az embercsempészek és a szervezett bűnözés karjaiba őket.

A Helsinki Bizottság 2021 közepétől fogva segíti a nagykövetségi ügyek peresítését. Azóta számos bírósági ítélet megállapította, hogy az e-mailben küldött, indokolás nélküli elutasítások jogsértőek, és ezekben az ügyekben a bíróság új eljárás lefolytatására kötelezte az OIF-ot, arra utasítva a hatóságot, hogy írásbeli, indokolt határozatot hozzon, amiben egyértelműen bemutatja döntése okait.¹ Jelen tájékoztató elkészítéséig még egy ilyen ügy sem zárult le.

Az OIF különböző módszerekkel próbálta elkerülni a fenti ügyekben hozott ítéletek végrehajtását. Először az Alkotmánybírósághoz fordult, kérve, hogy az semmisítse meg az első ilyen ítéletet, valamint azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság döntéséig ne kelljen eleget tennie az ítéletnek. Ebben nem jártak sikerrel, azonban az új eljárás lefolytatását az OIF így is sokáig megtagadta. Az összes többi ügyben, amelyben a bíróság új eljárás lefolytatását rendelte el, az OIF megindította ugyan az új eljárást, azonban ezeket azonnal fel is függesztette a folyamatban lévő alkotmánybírósági panaszeljárásra hivatkozva. Több, mint félév pereskedéssel sikerült elérnünk, hogy tegyen eleget az OIF a bíróságok ítéleteinek.²

Időközben az Alkotmánybíróság 2022. május 24-én elutasította az OIF kérelmét. Döntésében rámutatott, hogy az OIF nem nevezte meg azokat az alapvető jogokat, amelyeket a felülvizsgálat tárgyát képező ítélet vélhetően megsértett.³

Az OIF-nak végül muszáj volt a megismételt eljárásokban döntést hoznia. Ugyan a hatóság ezekben a döntéseiben valamelyest megindokolta az elutasításokat, ezek az indoklások továbbra sem feleltek meg a bíróság által szabott követelményeknek, így a Helsinki Bizottság ismét kérte a döntések bírósági felülvizsgálatát. Az egyik esetben a bíróság ismételten megsemmisítette az OIF határozatát,⁴ míg a többi ügy továbbra is folyamatban van a bíróság, vagy pedig az OIF előtt. Mivel a perek már több, mint 2 éve folynak, a Helsinki Bizottság számos érintett ügyfele teljesen reménytelennek érzi helyzetét.

A nagykövetségi eljárás bevezetése óta eddig mindössze 4 család kapott arra engedélyt, hogy Magyarországra utazhasson a menedékkérelem benyújtása céljából.

1 Pl. 11.K.704.266/2021/6, 2021. október 5.; 49.K.704.624/2021/16, 2022. február 3.; 11.K.704.127/2021/11, 2021. október 5.

2 49.K.700.743/2022/5, 2022. július 5., lásd még MHB: "Implementing judgments in the field of asylum and migration on odd days", 2022. október 17., elérhető angolul: <https://helsinki.hu/en/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/Implementing-judgments-in-the-field-of-asylum-and-migration-on-odd-days.pdf>

3 Az Alkotmánybíróság IV/3538-1/2021. sz. határozata.

4 13.K.703.499/2022, 2022. november 9.

